

Åbningstale – NUNAMED 2025

Kære kolleger, sundhedsprofessionelle og samarbejdspartnere.

Hjerteligt velkommen til NUNAMED 2025, her i Nuuk.

Det er en stor ære for mig at stå her i dag, og det er med både stolthed, taknemmelighed og et stærkt kald, at jeg åbner dette års konference.

Stolthed – over det arbejde, I hver især udfører.

Taknemmelighed – fordi I vælger at være en del af løsningen, hver dag.

Og et kald – fordi det her handler om mere end systemer og politik. Det handler om mennesker. Og det handler om ansvar.

Talepause --- Et personligt kald – og begyndelsen på ansvar --- Talepause

Min egen rejse begyndte ikke på universitetet.

Den begyndte som barn i Narsaq. I baghaven, i værkstedet hos min far. Når han kom hjem med splinter i hænderne fra arbejdet som tømrer, var det mig, der fandt plasteret frem. Det var små øjeblikke, der har ført til de største opgaver i mit liv. Det plantede noget i mig. En følelse af ansvar. Et omsorgsinstinkt. Et kald.

Det kald blev til sygepleje.

Og senere blev det til en dybere forståelse: At det ikke er nok at ville hjælpe. Man må også forstå systemerne, rammerne og ressourcerne, og hvordan de påvirker mødet mellem den simple patient og det komplekse sundhedssystem.

I dag står jeg her som Naalakkersuisoq, stadig med det samme kald i hjertet.

Men også med et langt større ansvar.

Et ansvar for at sikre, at jeres kald får plads og mulighed for at blomstre. Et ansvar for at skabe strukturer, og politik, der gør det muligt at gøre en forskel.

Talepause --- Realiteterne: Når kaldet møder virkeligheden --- Talepause

Vi skal turde tale ærligt om de vilkår, vi arbejder under.

For mange af jer løfter store opgaver med knappe ressourcer.

I står med fagligt ansvar, ofte uden det nødvendige kollegiale netværk. I rekrutterer og oplærer samtidig med, at I passer patienter. I arbejder i byer, i bygder og i bagvagter – med en vedholdenhed, der kræver mere, end vi som politikere har givet jer igen. Vi ser det. Og vi anerkender det.

Men anerkendelse skal også følges af handling.

Derfor er det med bevidsthed om disse realiteter, at vi i Naalakkersuisut har reelle målsætninger, der skal forankre forandring.

Talepause --- En ny politisk prioritering: Handicap og usynlige lidelser --- Talepause

Én af disse beslutninger er etableringen af et selvstændigt Departement for Personer med Handicap. Det er ikke alene et administrativt greb. Det er et politisk signal.

For alt for længe har usynlige handicap været netop det: **Usynligt**.

- Psykiske lidelser.
- Skizofreni.
- Depression.
- Autismespektrumforstyrrelser.
- Udviklingshandicap.
- Traumer.

Disse handicap findes i vores samfund, i vores familier, men alt for ofte bliver de overset.

Ved at løfte handicapområdet og give det sin egen synlige forankring, ønsker vi at sende et klart budskab: Der skal være plads til alle. Også dem, vi ikke altid ser.

Denne prioritering kommer også til udtryk i den kommende psykiatriplan, hvor fokus vil være:

En helhedsorienteret, kulturelt sensitiv tilgang til behandling og respekt for individets integritet og oplevelse.

Med dette ønsker vi at tilgå borgere og patienter med samme grad af systematik og forståelse som fysiske sygdomme, når vi skal etablere en landsdækkende psykiatrisk skadestuefunktion. Det mener vi kun er værdigt – og det fordrer til øget, fælles forståelse.

Vi anerkender også, at sundhedsvæsenet ikke alene kan løfte og sikre dette vigtige arbejde.

Strukturel forebyggelse, såsom en mere effektiv alkoholpolitik og en ny lov om fostrets rettigheder skal være med til at understøtte et sundere samfund og et stærkere land. Kommunerne og ikke mindst, arbejdsmarkedsparterne er afhængige af, at mennesker kan fungere i et arbejdsliv, også på fleksible vilkår, hvis vi for alvor skal give plads og rum til alle mennesker i vores samfund. For hvad er et samfund uden mennesker?

Hvad er et land med en sund økonomi, uden mennesker i trivsel?

Retoriske spørgsmål, som fordrer til at alle i mennesker i samfundet, mødes i øjenhøjde for at skabe den nødvendige vækst og forandring til det bedre. Åbningen af det nye Steno Diabetes Center – Inuunerissaavik for nyligt, er et konkret bevis på resultatet af gode kræfter, der samles og udvikler konkrete forbedringer. Samtidigt må vi sande, at vi er blevet indhentet af fortiden.

Spiralskandalen sætter for alvor patientsikkerheden, samtykke og patientens autonomi under lup – og fordrer os; politikere som fagfolk, at iværksætte tiltag, der skal genetablere tillid og tryghed for at sikre folkesundheden.

Talepause --- Oplevelsen med Umimmak – og den kulturelle forståelse --- Talepause

Derfor indtager NUNAMED i disse dage en vigtig plads i vores samfund. Det er et sted for gensidig inspiration, vidensdeling og ikke mindst en vejviser for, hvordan innovation kan udvikle det daglige sundhedsarbejde i fremtiden.

Lad mig dele en oplevelse fra en tidligere NUNAMED-konference, som har sat sig fast i mig.

Jeg lyttede til et oplæg fra vores stamfrænder fra Nunavut i Canada.

De arbejdede med sårbare børn og familier i lokalsamfund præget af svære sociale og mentale udfordringer.

De havde skabt en model, som hedder *Umingmak Centre*.

Navnet kom fra moskusoksen – et dyr, som ved farer samler sig i flok og beskytter de svageste i midten. Det metaforiske billede gjorde indtryk på mig. For det er præcis det, vi som sundhedsprofessionelle og beslutningstagere skal gøre:

Lad os – som moskusoksen - samle os omkring de mest sårbare. Beskytte dem, og derved skabe et rum, hvor de kan stå stærkt.

Denne model og tilgang er ikke blot socialfaglig eller psykologisk – den er *kulturelt* funderet.

Det inspirerede mig, og det forstærkede min tro på, at **vi** i Grønland også kan og skal finde vores egne modeller, funderet i vores kultur, vores natur og vores fællesskab.

Talepause --- Vidensopbygning og fastholdelse: Universitetshospitalet --- Talepause

Men for at kunne udvikle vores egne modeller, har vi brug for noget afgørende: lokal kapacitet.

Derfor er det med stor stolthed, at vi agter at arbejde hen imod et strategisk mål om et universitetshospital i Grønland. Et hospital, der ikke kun skal behandle, men også forske, uddanne og fastholde viden.

Et sted hvor:

- Ny viden bliver lokalt forankret.
- Studerende og fagfolk udvikler løsninger, der tager udgangspunkt i vores virkelighed.
- Og hvor kulturelt sensitive metoder bliver en naturlig del af fagligheden.

Sammen med den nye videreuddannelse i klinisk sygepleje, som nu tilbydes herhjemme – udviklet af grønlandske sygeplejersker for grønlandske sundhedsprofessionelle – er det et vigtigt skridt i vores strategi for både rekruttering og selvforsyning af sundhedsprofessionelle, og tiltaget fortjener stor ros.

Talepause --- Et nyt samarbejde – med respekt og fælles mål --- Talepause

Jeg vil også fremhæve det nye historiske sundhedspolitiske partnerskab mellem Grønland og Danmark.

Vi hjemtog sundhedsområdet i 1992. Og det var vigtigt. Det var rigtigt. Men i dag står vi stærkere ved at genopfinde samarbejdet på nye vilkår. Med respekten for at vi ønsker at udvikle, opbygge og fastholde vores eget ansvar. Med ligeværd. Med fælles mål. Det handler ikke om afhængighed. Det handler om **styrke** gennem samarbejde.

Når vi som samfund og som sundhedsprofessionelle går sammen – internt og internationalt – så står vi stærkere i mødet med den syge, den sårbare og den søgende. Derfor skal vi fortsat søge det internationale samarbejde i fremtiden; og det agter vi at bane vejen for.

Talepause --- Afslutning – håb er noget, vi gør sammen --- Talepause

Kære alle – lad mig afslutte med det vigtigste: **Tak**.

Tak for jeres faglighed.

Tak for jeres vedholdenhed.

Tak fordi I bliver – og fordi I gør en forskel.

Igen: Velkommen til NUNAMED 2025

Her, hvor kald møder kapacitet.

Her, hvor forandring bliver mulig gennem fællesskab.

Her, hvor **vi** former fremtidens sundhedsvæsen i Grønland, sammen.

Jeg ønsker jer alle nogle gode, lærerige og inspirerende dage, og rigtig god arbejdslyst.

Qujanaq.